

METODOLOŠKO UPUTSTVO

Istraživanje

o ustanovama za djecu, mlade i odrasle iz oblasti socijalne zaštite

PRAVNI OSNOV

Istraživanja se sprovode na osnovu zakona za sprovođenje ovog statističkog istraživanja to je Zakon o statistici i statističkom sistemu Crne Gore „SL.list CG“ br. 18/12 od 30. 03. 012. godine.

METODOLOŠKE OSNOVE

Metodološka rješenja, standarde (klasifikacije, nomenklature, definicije i drugo) i obrasce, neophodne za sprovođenje ovih istraživanja, propisuje Zavod za statistiku Crne Gore, prema Godišnjem planu statističkih istraživanja od interesa za državu Crnu Goru.

Cilj i sadržaj statističkog istraživanja

Socijalna zaštita je organizovanje, preuzimanje mjera od strane društva u cilju sprečavanja i otklanjanja posljedica stanja u kojima pojedinci i porodice ne mogu da zadovolje svoje životne potrebe. Cilj socijalne zaštite je obezbjeđivanje zaštite porodice, pojedinca, djece u riziku i lica u stanju socijalne potrebe, odnosno socijalne isključenosti

U ovom dijelu oblasti socijalne zaštite sprovode se četiri statistička istraživanja u dvogodišnjoj periodici o ustanovama socijalne zaštite kojima se prikupljaju podaci o vrsti ustanova za smještaj i zbrinjavanje pojedinih kategorija korisnika, strukturi korisnika prema raznim objelježjima.

Cilj istraživanja ustanova socijalne zaštite za smještaj djece i mladih jeste da se obezbijede podaci o djeci smještenoj u ustanove socijalne zaštite prema najvažnijim objelježjima kao što su: broj ustanova, broj djece prema polu, stanje socijalne potrebe, plaćanje smještaja, školovanje djece i zaposeni.

Cilj istraživanja o ustanovama za smještaj i zbrinjavanje odraslih jeste da se obezbijede podaci o najvažnijim kao što su: vrsta ustanove, korisnici, prema polu, godinama života, razlogu smještaja i plaćanja troškova boravka, broj odbijenih zahtjeva zbog potpunosti kapaciteta, zaposleni

Izveštajne jedinice

Izveštajne jedinice u statistici su ustanove socijalne zaštite koje se bave smještajem djece i mladih, starih i invalida. Ustanove za zbrinjavanje djece i mladih ometenih u psihičkom i fizičkom razvoju, za djecu i mlade sa poremećajima u ponašanju (u sukobu sa zakonom) i Ustanove za smještaj i zbrinjavanje odraslih i starih lica.

Obuhvat istraživanja

Istraživanja o ustanovama za djecu i mlade su dvogodišnja istraživanja i to:

- „izveštaj ustanova za djecu i mlade bez roditeljskog staranja“ (SZ-20)
- „izveštaj ustanova za djecu i mlade ometene u razvoju“ (SZ-30)
- „Izveštaj ustanove za zbrinjavanje, vaspitanje i osposobljavanje djece i mladih“ (VZ)
- „Izveštaj ustanova za smještaj odraslih i starih lica“ (SZ-52)

Metod, vrijeme i izvori prikupljanja podataka

Zavod za statistiku propisuje metodologiju istraživanja, izradu adresara ustanova za socijalni rad, koji predstavljaju izvještajne jedinice, štampanje obrazaca i dr. instrumenata potrebnih za sprovođenje istraživanja. Izvještajnim jedinicam se dostavljaju po tri primjerka, od kojih jedan primjerak izvještajna jedinica zadržava u svojoj dokumentaciji a ostale primjerke dostavlja nadležnom statističkom organu, a izvještajna jedinica popunjen izvještaj dostavlja u roku koji je određen programom statističkih istraživanja, nakon čega se vrši obrada i sumiranje podataka. U Zavodu za statistiku vrši se kontrola obuhvata, kontrola tačnosti i potpunost podataka, računski i logički kontrola prema jedinstvenim kriterijumima obrada podataka i tabeliranje podataka. Podaci se iskazuju za ustanove koje su radile u toku izvještajne godine, odnosno od 1.januara do 31.decembra, a prema stanju 31.decembar za godinu koja je naznačena u obrascu.

Obaveze zaštite individualnih podataka

Podaci dobijeni od izvještajnih jedinica (ustanova socijalne zaštite) predstavljaju službenu tajnu, isključivo se koriste u statističke svrhe. Podaci se agregiraju na određenim klasifikacionim nivoima i objavljuju se u zbirnom obliku.

Spisak i definicije osnovnih obježja socijalne zaštite

Ustanove za djecu i mlade bez roditeljskog staranja je ustanova socijalnog tipa koja se bavi zbrinjavanjem djece lišene roditeljskog staranja i djece čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama.

- Centar za zaštitu odojčadi i djece obezbjeđuje smještaj, ishranu, zdravstvenu zaštitu, njegu i odgoj socijalno nezbrinute djece uzrasta do 3 godine. Ova djeca borave u cetnru dok ne budu trajno zbrinuta u svojoj ili drugoj porodici, odnosno u drugoj ustanovi.
- Dom za djecu i mlade obezbjeđuje potpuno zbrinjavanje i vaspitanje djece lišene roditeljskog staranja, kao i djece čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama sve do uspostavljanja uslova za povratak djeteta u sopstvenu porodicu, odnosno do osposobljavanja za samostalan život.
- Centar za porodični smeštaj organizuje i neposredno vrši smještaj djece u druge porodice bez roditeljskog staranja, vrši nadzor i pruža stručnu pomoć porodici kojoj je dijete povjereno na zbrinjavanje i vaspitanje sve dok se ne obezbijede uslovi za njegov povratak u sopstvenu porodicu, odnosno do osposobljavanja za samostalan život i rad.

Dom za djecu i mlade obavlja svoju djelatnost u skladu sa Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti, što obuhvata sljedeće:

- zbrinjavanje djece i mladih bez roditeljskog staranja i djece čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama, koje se odnosi na obezbjeđivanje stanovanja, ishrane, odjeće i obuće i dr., najduže do navršenih 18 godina života, a ako je na redovnom školovanju u srednjoj školi, do kraja roka propisanog za to školovanje;
- vaspitanje i obrazovanje, u skladu sa posebnim propisima;
- radno-angažovanje, koje se odnosi na obezbjeđivanje stručne pomoći u učenju i izvršavanju školskih obaveza, kulturno-zabavnih aktivnosti i sl; zdravstvenu zaštitu, koja se obezbjeđuje u skladu sa propisima o zdravstvenoj zaštiti i zdravstvenom osiguranju.

Ustanove za djecu i mlade ometene u razvoju

Ustanova za djecu i mlade ometenu u mentalnom razvoju_ obezbjeđuju smještaj, njegu, zdravstvenu zaštitu, vaspitno-obrazovni rad i radno osposobljavanje djece ometene u psihičkom razvoju.

Ustanova za djecu i mlade ometenu u tjelesnom razvoju obezbjeđuje smještaj, njegu, zdravstvenu zaštitu djece i mladih kojoj je zbog čulnih i tjelesnih oštećenja neophodno vaspitanje i obrazovanje i radno osposobljavanje pod posebnim uslovima.

Ustanove za zbrinjavanje, vaspitanje i osposobljavanje djece i mladih je ustanova socijalne i dječje zaštite koja se bavi institucionalnom zaštitom djece u sukobu sa zakonom , zbrinjavanju, vaspitavanju i osposobljavaju djece i mladih.

- Prihvatišta – obuhvataju prihvatanja i privremeni smještaj vaspitno zapuštene djece i mladih, ispitivanje stepena i uzroka vaspitne zapuštenosti, stepena njihovog psihčkog i fizičkog razvoja. socijalnih i porodičnih prilika. Djeca i omladina ih prihvatilišta vraćaju se svojim porodicama, ili se upućuju u zavode za vaspitno zapuštenu djecu i mlade. U prihvatilišta se primaju djeca i mladi tjelesno i psihički zdrava, a vaspitno zapuštena.
- Prihvatne stanice – služe za prihvatanje djece i mladih zatečene u skitnji. Zadatak prihvatnih stanica je da takvu djecu i omladinu u najkraćem vremenu upute roditeljima ili starateljima, odnosno nadležnom organu socijalne zaštite.
- Zavodi za vaspitno zapuštenu djecu i mlade obezbjeđuju zbrinjavanje, vaspitanje i obrazovanje vaspitno zapuštene djece i mladih, koja se na osnovu odluke suda, predloga organa starateljstva ili prihvatilišta upućuju u zavod sve do njihovog uspješnog uključivanja u život van zavoda. Zavodi mogu imati svoje škole i radionice.

Ustanove za zbrinjavanje odraslih i starih lica obezbjeđuju smještaj, kompletnu njegu i zdravstvenu zaštitu, kompletnu stručnu socijalnu i psihološku pomoć, pravnu i savjetodavnu pomoć, pomoć u administrativno – finansijskim poslovima koje se tiču korisnika i to starim licima, odraslim invalidnim licima, hronično – duševno oboljelim starim licima, osobama koje se nađu u stanju akutne socijalne potrebe.

Reprezentativnost podataka

Podaci se prikupljaju na nivou opština, odnosno u opštinama gdje se nalaze ustanove socijalne zaštite.

Usaglašenost sa međunarodnim preporukama , stadardima i praksom

Metodologija koja se sprovodi u ovom statističkom istraživanju u oblasti socijalne zaštite je djelimično usklađena sa međunarodnim zahtjevima i praksom izračunavanja i prikazivanja indikatora. Donošenjem odgovarajućih zakona iz ove oblasti omogućiće se usaglašavanje sa međunarodnim zahtjevima.

Organi za sprovođenje statističkog istraživanja

U pripremi i sprovođenju statističkog istraživanja učestvuje Zavod za statistiku - Odsjek obrazovanja, istraživanja i razvoja, kulture, pravosuđa i uprave i područne jedinice koje prikupljaju podatke.

Zavod za statistiku utvrđuje i izrađuje jedinstvene metodološke osnove i instrumente za sprovođenje istraživanja, priprema adresare potrebne za istraživanje, priprema i štampa upitnike i distribuira ih područnim jedinicama. Područne jedinice vrše distribuciju obrazaca izvještajnim jedinicama sa svoje teritorije, prikupljaju izvještaje i dostavljaju Zavodu za statistiku na dalju obradu podataka.

Obaveznost davanja podataka temelji se na osnovu Zakona o statistici i statističkom sistemu.

Rokovnik za rad istraživanja

- Priprema istraživanja i štampa upitnika, ažuriranje adresara i šifriranje – mart
- Prikupljanje podataka – slanje na teren upitnika područnim jedinicama – mart
- Prijem materijala od područnih jedinica – maj
- Kontrola materijala i materijala za unos podataka u Zavodu za statistiku – jun
- Unos podataka, logička i računaska kontrola – jun
- Tabeliranje i izrada rezultata – jun
- Izrada saopštenja - jun

Publikovanje podataka

Dobijeni podaci publikuju se putem saopštenja (dvogodišnja periodika), putem ostalih statističkih publikacija (Statistički godišnjak). Podaci se publikuju i u elektronskoj formi (na sajtu Zavoda za statistiku Crne Gore).

Izdaje i štampa Zavod za statistiku Crne Gore (MONSTAT)

81000 Podgorica, IV Proleterske br. 2,

telefon (+382) 20 230-811, faks (+382) 20 230-814

Metodološko uputstvo pripremila:

Sonja Nedović

Tel. +382-20-231 285

contact@monstat.org

Tehnička urednica: Radmila Šišević